

33 Włochy i Hiszpania

WYMAGANIA WYNIKAJĄCE Z PODSTAWY PROGRAMOWEJ

Temat wykraczający poza podstawę programową (treści usunięte w 2024 r.).

CELE LEKCJI

Uczeń:

ZNA

- daty: 1896, 1919, 1922, 1935–1936, 1936–1939, 1937,
- postacie: Benito Mussoliniego, generała Francisca Franco,
- grupy wchodzące w skład zwalczających się obozów w czasie wojny domowej w Hiszpanii.

ROZUMIE

- pojęcia: faszyzm, marsz na Rzym, *duce*, ustrój totalitarny (totalitaryzm), wojna domowa, konkordat,
- co oznacza stwierdzenie „okaleczone zwycięstwo”,
- przyczyny sukcesu Mussoliniego,
- zagrożenia, jakie niósł ze sobą faszyzm,
- przyczyny włoskiej ekspansji w Afryce,
- znaczenie wojny domowej w Hiszpanii jako wstępu do II wojny światowej.

POTRAFI

- opisać politykę Włoch przed wybuchem I wojny światowej i w jej trakcie,
- omówić sytuację panującą we Włoszech po I wojnie światowej,
- przedstawić okoliczności przejęcia władzy we Włoszech przez faszystów,
- scharakteryzować funkcjonowanie systemu totalitarnego na przykładzie Włoch,
- wyjaśnić, z czego wynikało poparcie dla faszyzmu w Europie,
- omówić przebieg wojny włosko-etiopskiej,
- wskazać na mapie kolonie włoskie oraz zasięg Włoskiej Afryki Wschodniej,
- opisać reakcję Europy na politykę zagraniczną Włoch,
- omówić przyczyny wybuchu, przebieg i skutki wojny domowej w Hiszpanii,
- przedstawić okoliczności wybuchu wojny w Hiszpanii,
- wskazać cele udziału w hiszpańskiej wojnie domowej wojsk Trzeciej Rzeszy i faszystowskich Włoch oraz cele udziału ZSRR,
- opisać reakcję demokracji europejskich na wojnę domową w Hiszpanii.

CZAS ZAJĘĆ

2 godziny lekcyjne.

I. Wprowadzenie

Omawiamy politykę Włoch w czasie nasilania się wrogości między państwami europejskimi przed wybuchem I wojny światowej, a także w jej trakcie.

II. Rozwinięcie

Wyjaśniamy uczniom, że ich zadaniem będzie ustalenie – w formie mapy mentalnej oraz dramy – jak wydarzenia I wojny światowej wpłynęły na państwo i społeczeństwo włoskie. Dzielimy klasę na grupy i rozdajemy instrukcje ► .

Grupa I

Sporządźcie mapę mentalną przedstawiającą sytuację we Włoszech po zakończeniu I wojny światowej. Wykorzystajcie informacje z podrödziału *Włochy a I wojna światowa* (podręcznik, s. 240, cztery ostatnie akapity).

W trakcie prezentacji grupy I prosimy jej członków o zwrócenie uwagi na podobieństwa w sytuacji Włoch oraz Niemiec po zakończeniu I wojny światowej.

Grupa II

Przygotujcie scenkę, w której przedstawicie przejmowanie władzy przez Mussoliniego, czyli wydarzenia z października 1922 r. Postarajcie się oddać atmosferę tych wydarzeń. Wykorzystajcie informacje z podrödziału *Marsz na Rzym* (podręcznik, s. 241–242), ilustracje wraz z podpisami oraz otrzymane materiały ► .

W trakcie prezentacji grupy II prosimy jej członków o zwrócenie uwagi na podobieństwa i różnice w sposobie przejęcia władzy przez Mussoliniego oraz w drodze Hitlera do władzy w Niemczech.

Grupa III

Sporządźcie mapę mentalną przedstawiającą politykę wewnętrzną włoskiego państwa faszystowskiego. Wykorzystajcie informacje z podrödziału *Faszystowskie Włochy* (podręcznik, s. 242).

W trakcie prezentacji grupy III prosimy jej członków o zwrócenie uwagi na podobieństwa i różnice w polityce wewnętrznej państwa włoskiego rządzonego przez Mussoliniego i polityce wewnętrznej Trzeciej Rzeszy kontrolowanej przez Hitlera oraz Związku Radzieckiego rządzonego przez Stalina.

Grupa IV

Sporządźcie mapę mentalną przedstawiającą politykę zagraniczną włoskiego państwa faszystowskiego. Wykorzystajcie informacje z podrödziału *Włoska agresja w Etiopii* (podręcznik, s. 243).

Zespoły opracowują mapy mentalne i przygotowują scenkę, a po upływie wyznaczonego czasu przedstawiają efekty swojej pracy na forum klasy.

W dalszej części lekcji prosimy uczniów o zapoznanie się z tekstem źródłowym (s. 242), a następnie o uzupełnienie plakatu porządkującego wiadomości o włoskim faszyzmie w teorii i w praktyce ► .

Korzystając z treści podrödziału *Wojna domowa w Hiszpanii* (s. 244–245), przedstawiamy okoliczności wojny domowej w Hiszpanii.

Wyjaśniamy przyczyny konfliktu wynikające z różnorodnych dążeń grup społecznych zamieszkujących Hiszpanię i wskazujemy na podziały, jakie nastąpiły w społeczeństwie hiszpańskim. Następnie omawiamy okoliczności wybuchu wojny domowej (przypominamy to pojęcie).

Korzystając z biogramu, przedstawiamy postać generała Francisca Franco. Omawiamy jego rolę w wybuchu konfliktu. W dalszej części wykładu, posługując się treścią podrödziału oraz ilustracjami wraz z komentarzami, opisujemy przebieg wojny.

Podkreślamy udział w walkach totalitarnych państw Europy (po jednej stronie Trzeciej Rzeszy i Włoch, a po drugiej – ZSRR) oraz okrucieństwo walczących stron. Wyjaśniamy, że dla tych krajów wojna w Hiszpanii była okazją do przetestowania własnych sił zbrojnych w warunkach bojowych.

Zwracamy także uwagę uczniów na postawę europejskich demokracji, które zachowały całkowitą bierność wobec tragedii Hiszpanów.

Odczytujemy tekst źródłowy z podręcznika (s. 246) i zapisujemy na tablicy pytania:

- Co słyszysz?
- Co czujesz?
- Co myślisz?

Po wysłuchaniu opinii uczniów inicjujemy krótką dyskusję wokół pytania pod tekstem źródłowym.

III. Podsumowanie

Po zakończeniu prezentacji zachęcamy uczniów do porównania ustroju totalitarnego w wydaniu włoskim oraz w wydaniach niemieckim i radzieckim. W tym celu wieszamy na tablicy tabelę ► i uzupełniamy ją na podstawie wypowiedzi uczniów.

Metody kontroli

Ćwiczenia 1 i 3 (zeszyt ćwiczeń, s. 75, 76).

Praca domowa

Ćwiczenie 2 (zeszyt ćwiczeń, s. 75–76).